

A kettős állampolgárság és ennek hatásai a román jogrendben

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETŐ	4
II. UNIÓS POLGÁRSÁG	5
III. KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁG	7
1. Története	7
a) <i>A kettős állampolgárság elsődleges megjelenése a jogtörténelemben</i>	7
b) <i>A kettős állampolgárság intézményesítése</i>	9
c) <i>A kettős állampolgárság nemzetközi megerősítése</i>	10
2. Meghatározás	11
a) <i>A kettős állampolgárság általános meghatározása</i>	11
b) <i>A kettős állampolgárság hivatalos nemzetközi értelmezése</i>	12
c) <i>A kettős állampolgárság meghatározásából származó sajátosságok</i>	13
3. A kettős állampolgárság előfordulása a román jogrendszerben	14
a) <i>A kettős állampolgársághoz való hivatalos viszonyulás</i>	14
b) <i>A törvényes keret elemzése</i>	16
4. Besszarábiai románok honosítása	19
a) <i>Általános tudnivalók-helyzetjelentés</i>	19
b) <i>A jogi úton történő megvalósítása</i>	21
c) <i>A Moldovai Köztársaság viszonyulása az állampolgárait érintő román állampolgársághoz</i>	22
5. Erdélyi magyarok honosítása	23
a) <i>A magyar jog kedvező viszonyulása a kettős állampolgársághoz</i>	23
b) <i>A kettős állampolgárság jelenlegi érvényesítésének sajátosságai</i>	25
c) <i>Az érintett jogok és kötelezettségek</i>	26
IV. A JOGVISZONY KÖVETKEZMÉNYEI	30
Felhasznált irodalom	32

RÖVIDÍTÉSEK

EU	Európai Unió
ENSZ	Egyesült Nemzetek Szervezete
A.E.Á	Amerikai Egyesült Államok
VWP	Visa Waiver Program
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii

I.BEVEZETŐ

Az állampolgárság, mint fogalom, mindannyiunk számára ismerős, mivel szorosan hozzátartozik mindennapi életünkhöz. Egyike azon első jogi terminusoknak, amin már a kisgyerekek is elgondolkoznak, ha netán meghallják a felnőttek beszélgetésében.

Szociológiai megvilágításból az ember társadalmi lény, szüksége van egy közösségre, ami segíti abban, hogy az élet problémáival ne egyedül kelljen szembe néznie, hanem egy ilyen jellegű teher bizonyos részét közösen viselje embertársaival. Ugyanakkor az, hogy egy közösség miként viszonyul alkotó személyeihez a fejlődés egyik szintjét tükrözi.¹ Ezt bizonyítja, az a tény is, hogy a történelem folyamán nem volt közösség, ami valamilyen formában ne gyakorolta a ma ismert jogi intézmény előfutáraként felfogható bizonyos jogi kapcsolatok előnyeit.

A politikai és társadalmi elvárások megkívánták, amit főleg a jus sanguinis és jus soli megszerzési módozatok idéztek elő, hogy az állampolgárság a megszokott formájától eltérően, tovább fejlődjön, és egy személy, két, esetleg több állampolgárság előnyeit vagy akár hátrányait élvezhesse. A szakirodalom ezt az intézményt kettős állampolgárságként tarja számon.²

Napjainkban erről a témáról sokat beszélnek, mivel több nemzet szétszórva él a világon, különböző sajátosságokkal³, s ezek összetartására az egyik megoldás a kettős állampolgárság. Ahhoz, hogy valaki egy bizonyos állammal jogi viszonyba álljon, nem szükséges, hogy ez a személy ebben az országban éljen. Nyilvánvaló, és jogos, hogy egy állam, amely rendelkezik szuverenitással, megpróbál felelősséget vállalni azon honfitársaiért, akik valamilyen okból kifolyólag az ország határain kívül kerültek. Ennek a jelenségnek máris két nyertese van: az egyik a gondoskodó állam, mivel így megmarad állampolgárainak száma, bizonyos esetben megnő, s a másik, a személy, aki felé irányul az odafigyelés. Az utóbbi az egész folyamatnak az éltetője mivel, az állam, jogi személy, ami köré egy bizonyos népcsoport érdekei rendeződnek, de a természetes személy érez, vannak gondolatai, van szabad akarata, s ezáltal ő úgy formálhatja az államot, hogy számára minél előnyösebb intézményként működjön. Egyben lehet építője, de ugyanakkor rombolója is.

¹ Rousseau: *Társadalmi Szerződés*, Phönix-Oravetz kiadás, Budapest, 1947,32. oldal

² dr.Gaudi-Nagy Tamás: *A kettős állampolgárság jogi háttere*, 2004, www.kettosallampolgarsag.hu

³ Dr.Csapó I. József: *Autonómiák és autonómiatörekvések*,2003,13. oldal

Úgy gondolom, hogy Romániában, a kettős állampolgárság egy eléggé fontos helyet kapott a közéletben, és ezért erről beszélni kell, mivel sokak számára nem nyilvánvaló, hogy ez által milyen jogok és kötelességek vannak érintve személyre szólóan, vagy akár állami szinten.

A további fejezetekben ennek a jelenségnek a jogi vetületeivel szeretném megismertetni az olvasót. Először a kettős állampolgárság kialakulását vázolom fel, s ezt követően rátérnék a Romániában aktuális besszarábiai románok, és erdélyi magyarok honosítására, és az ezzel kapcsolatosan felmerülő kérdésekre, problémákra.

Azonban mielőtt rátérnék az említett címek elemzésére, tisztázni kell, hogy mi is a helyzet az uniós polgársággal, hisz Románia az Európai Unió tagja.

II. UNIÓS POLGÁRSÁG

A fejezet címe nem véletlenszerű, hiszen nem lehet kijelenteni valakiről, aki egy tagállam területén él, hogy európai állampolgársággal rendelkezik, mivel ennek csupán kiegészítő jellege van. Más szóval nem lehet egyenlőséget tenni az állampolgárság és az uniós polgárság közé, mivel az EU nem állam, és nem érdeke, hogy egy tagállamban hasonló viszonyt alakítson ki a személyekkel, akik benne élnek⁴.

Már 1992 előtt is elvileg létezett az uniós polgárság fogalma, de ez nagyrészt a gazdasági szabad mozgást szabályozta. A maastrichti szerződés⁵, ami az Európai Unió alapjait fektette le, említi először az uniós polgárságot, s ez által megtörténik intézményesítése. Erre azért volt szükség, mivel az európai identitás kialakítása és tudatosítása fontos része az egységes európai eszme, s továbbá az egységes Európa létrehozásának folyamatában⁶.

Az Unió nem rendelkezik olyan hatalommal, hogy a tagállamok állampolgárait kettős állampolgároként könyvelje el. Erre nincs is szükség, de ugyanakkor ez sok tagállam nemzeti érdekeivel összeütközne. Ezért csak jogokkal ruházza fel a tagállamok polgárait, melyek addig limitálva voltak, és akadályozták őket a mindennapi életükben. A lisszaboni szerződés⁷ újra összegzi az addig már meglévő jogokat, melyek az uniós polgárokat megilletik. Ezek a jogok a

⁴ Szalayné Sándor Erzsébet: *Egyenlő Bánásmód elve és általános diszkriminációtilalom*, ppt.

⁵ Szerződés az Európai Unióról 1992. február 7

⁶ *Lisszaboni szerződés a gyakorlatban*-BRUXINFO Európai Elemző Iroda-2008, Budapest 21. oldal

⁷ Lisszaboni Szerződés az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról, 20.cikkely,2. bekezdés, 2007. december 13

következők: szabad mozgás és tartózkodás joga a tagállamokban⁸; szavazati jog és választhatóság a lakóhely önkormányzati és Európai Parlamenti választásokon⁹; jog a diplomáciai védelemhez; jog petíció benyújtására az Európai Parlamenthez és jog ahhoz, hogy ombudsman képviselje érdekeit.

Az Európai Bíróság viszont úgy gondolja, hogy a jövőben az integráció előrehaladásával, egyre nagyobb teret hódít majd az uniós polgárság, sőt ez lesz a személyek legfontosabb státusa¹⁰. Ez nem csupán szakvélemény, mivel egyre több tagállamból érkező sérelem megoldása rejlik a közös európai szerződések paragrafusáiban, amit főleg az Európai Bíróság tisztáz a tagállamokkal szemben, s ettől kezdve bármikor elővehető jogi precedensként egy hasonló ügyben. Lassan jobban lehet érvényesülni európai polgárként, mivel az EU jogrendszere sokkal kedvezőbb, mint számos tagállam nemzeti jogszabályai.

Ez nem jelenti azt, hogy idővel eltűnik a nemzeti állampolgárság, mivel az EU-nak ez nem célja, sőt, ellenkezőleg, kijelenthetjük, hogy az egységet a sokféleség tiszteletben tartásával próbálja megvalósítani¹¹. Ha valaki egyenlő jogokkal rendelkezik, attól még élhet más szokások szerint. Mégis a kérdés nyitott marad, abból a szempontból, hogy a sok közös szabályozás mellett, mennyire tudnak a tagállamok egyediek maradni. De ez már inkább filozófiai jellegű probléma, amire a jog nem keresi a megoldást.

Románia alkotmánya¹² is elismeri ezeknek az alapszerződéseknek a prioritását, a nemzeti törvénykezéssel szemben, azokban a szakágakban ahol erre szabad kezet kapott az Unió. Ebből az következik, hogy minden román állampolgársággal rendelkező személy 2007. január 1-től, automatikusan európai polgár is lett.

Egy másik tény ami az uniós polgárság kiegészítő jellegét hangsúlyozza, az, hogy az általa nyújtott előnyök semmiképp sem nehezítik meg az erre feljogosult személyek mindennapjait. Ez alatt azt értem, hogy a hagyományos állampolgárság mellé nem csak jogok, hanem kötelezettségek is párosulnak, az uniós polgársághoz viszont jelenleg csak jogok. Jó példa erre az államkassza fenntartása ami a különböző adókból valósul meg, s minden állampolgár köteles hozzájárulni. Jelenleg azzal, hogy valaki rendelkezik egy tagállam állampolgárságával, nem kell

⁸ Európai Bíróság ítélete a C-33/74. sz. ügyben

⁹ Legea pentru alegerea administrației locale nr.67/2004, art.4¹, republicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 333 din 17.mai.2007

¹⁰ Európai Bíróság ítélete a C-184/99.sz.ügyben

¹¹ Andrásy György: *A kultura és az Európai Unió*. JURA 2005/2 Pécs

¹² Constituția României art.148, publicat in Monitorul Oficial, nr. 767 din 31 octombrie 2003

semmiféle adót fizessen egy közös európai alapba, az EU nem szabott ki ilyen jellegű kötelezettségeket.

III. KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁG

1. Története

a) A kettős állampolgárság elsődleges megjelenése a jogtörténelemben

Ahhoz, hogy egy teljes képet tudjunk kialakítani arról, hogy valójában mit is jelent ez a jogi intézmény, először szükséges elemezni az alapjául szolgáló és fő részét képező állampolgárság bizonyos részét, mert ezzel párhuzamosan alakult ki, s e nélkül, a kettős állampolgárság sem létezne.

A ma ismert fogalom intézményesítése új keletű, de ez nem jelenti azt, amint már említettem, hogy előtte nem gyakorolták egy ilyen jellegű jogviszonynak az előnyeit.

Figyelembe véve azt, hogy több európai állam jogrendszere a római jogra épül fel, többek között a román jogrendszer is, s ennek hagyománya nem észrevehetően, ezért közvetlen forrásként először ezt kell megemlíteni, s emiatt nagyobb hangsúlyt is fektetnek rá.

A római jogban a polgárság fejlett intézményként jelenik meg. Az irányelv az volt, hogy csak azok rendelkeztek vele, akik rómainak születtek, és így vér által örökölték, innen származik a jus sanguinis elv.

Ha napjainkban az állampolgárság csupán egy jogviszony, a római jog tükrében a szabadságot jelentette azok számára, akik rendelkeztek vele¹³. Mivel egy ókori társadalomról beszélünk, ahol az emberi méltóságot védő jogok nem léteztek, a római jogászok már nyíltan beszéltek a személyek jogviszonyáról, mivel fontos volt, hogy ki szabad s ki van elkötelezve valakinek, mint rabszolga. Egy olyan birodalomról beszélünk, ami az akkor ismert világ nagy részét uralta, s ezért a jog megoldást kellett találjon az elfoglalt és a környező népek helyzetére is, mivel ők nem lehettek egyenlők egy római polgárral.

Ugyanakkor tisztázni kellett azoknak a személyeknek is a sorsát, akik rabszolgának születtek, de később, valamilyen okból kifolyólag elnyerték a római polgár címet. Ezekről a törekvésekről egy sor törvény tanúskodik, melyek, ha nem is maradtak fenn, de sok utalás található rájuk. Ezek

¹³ Gaius: *Instituțiunile*, Ed. Academiei. Rep. Soc. Rom., 1982, 69. oldal

a törvények¹⁴ nem adtak teljes római polgár címet, csupán könnyítettek a rabszolgák helyzetén, s ez a részleges jogokkal felruházás, több ember érdekeit érinti, mint amikor tisztán meg van határozva, hogy kik azok, akik jogosultak a polgári címre, mivel több az átmeneti és hasonló helyzet. Ez azért fontos mivel már ebben a korszakban léteztek kivételek, ami a polgárság intézményét illeti, s ez bizonyíték arra, hogy már akkor is fontos kérdés volt a jogviszony az ember és egy szervezett entitás, az ő esetükben város között. A rómaiak kevesebb jog odaítélésével próbálták ezt megoldani, s nem gondolkoztak abban, hogy egy személy esetleg képes alanya lenni egy kettős viszonyoknak, mint napjainkban a kettős állampolgárság esetében. Ebben az időben csak egy státusa létezhetett egy személynek, *status civitatis* vagyis polgár.

Az antik Romában, a római polgárok, kiváltságos jogokkal bírtak, melyek abban az időben irigylésre méltóak voltak bármely kívülállónak. Érdemes megemlíteni, hogy teljes jogi képességgel rendelkeztek, magán és közjogi téren is¹⁵. Az egyike legfontosabbaknak a politikai élethez való jog, mivel így beleszólhattak a főbb döntésekbe, s ez is csak a szabadságérzetet fokozta, ami napjainkban is fontos helyet foglal el egy ember életében. Ezt főleg a városállam fejlettsége miatt lehet magyarázni. Egyszóval egy olyan kietlen korszakban megérte római polgárnak lenni.

Az idő múlásával és az új élethelyzetek megjelenésével a római polgárság intézményrendszere is fejlődött. Kezdetben azok élvezték ezeket a jogokat, akik a városállamon belül éltek. A város falain kívül maradtak vagy átutazók idegeneként, s egyes források szerint rabszolgaként voltak nyilvántartva. Ezért ezek a személyek, csak akkor lehettek biztonságba, ha egy római állampolgár befogadta s védelmet ígért. Ugyanígy kölcsönösen a római polgár is hasonlóan volt fogadva az idegen városában, az egykor befogadott személy jóvoltából. Ebből kifolyólag a római jogászok hamar felismerték, hogy ennek egy jobb törvényes háttérrel kell biztosítani, mivel erre szükség van, s ez csak elősegíti a polgárok jobb kereskedelmi terjeszkedését. Ezért a városállamok egyezményeket kötöttek egymással, ami a hasonló eseteket rendezte. Itt megfigyelhető a kettős állampolgárság ma ismert fogalmának egyik előfutára. Ezeket ma nemzetközi egyezményeknek neveznék.

Egy másik érdekes jelensége a római jognak, ami párhuzamba hozható a dolgozat témáját képező kettős állampolgársággal, az, hogy már ebben az időben is létezett a honosítás, amiről

¹⁴ Aelia Sentia; Fufia Caninia (i.e 2);Iunia Norbana (19 i.u) törvények

¹⁵ V.Hanga,M.D.Bocşan:*Curs de drept privat roman*,Universul juridic,Bucureşti,2006,126.oldal

meglátjuk egy további fejezetben, hogy fontos részét képezi a kettős állampolgárság megszerzésének az eljárásában. Tudniillik, bizonyos személyek, mint például a Róma körül élő latin népek tagjai, ha valamilyen szívességet tettek Rómának, akkor számíthattak arra, hogy könnyebben juthatnak római polgári címhez.

A középkorban is kaphatunk olyan elemeket, amelyek árulkodnak a kettős állampolgárság intézményéhez hasonló jogviszonyról. Erre a korra, Európában jellemző a mély vallásosság, s ez az emberek életében központi szerepet foglalt el. Az egyház szorosan az állam köré szerveződött s ez által az akkori polgárok, mindkét intézménynek el voltak kötelezve, s az egyház az államon, s az állam az egyházon keresztül érte el célkitűzéseit, s így egyféle keresztényi polgárság alakult ki. Ezen észrevételemet arra alapozom, hogy az egyháznak is államba szerveződött formája volt a Pápai állam (756-1870) révén, s aki ennek tanait követte, valamilyen viszonyba állt ezzel az állammal is.

b) A kettős állampolgárság intézményesítése

Az állampolgárság ma ismert jelentése a polgári forradalmak idején kezdett kibontakozni, amikor a polgári jogokat törvénykönyvekbe foglalták, s ekkor vált fontossá, hogy kik lehetnek azok a személyek, akik élhetnek ezekkel a jogokkal. Ebből a korból származnak az első kettős állampolgárságot érintő első konkrét utalások.

A napóleoni francia polgári törvénykönyv kimondta, hogy ha valaki más állampolgárságot szerzett, akkor a franciát elvesztette, ez által is hangsúlyozva, hogy a kettős állampolgárság nem volt tolerálva.

Ez a felfogás Angliában is érvényesült, s itt főleg a királyi korona mindenhatósága miatt.

Később az Amerikai Egyesült Államok megalakulásával az angol kettős állampolgári jogviszonyok is fejlődtek, hiszen az újonnan megalakult állam, a lakosságra is számot tartott, nem csak a területekre. Anglia elismerte, ennek az újonnan létrejött államnak a létezését, de a lakosokat továbbra is angol állampolgáronként számított. Ugyanakkor az ezt követő kivándorlók helyzete is változott, mivel az, aki az Egyesült Államokba vándorolt, megőrizte angol állampolgári címét is, de ha más országba ment elvesztette ezt. Ennek a folyamatnak a tisztázására az Egyesült Államok a 19. század második feléig, masszív tárgyalásokat folytatott az európai államokkal, azért, hogy tisztázza állampolgári jogi viszonyát.¹⁶

¹⁶ Bancroft Treaties

c)A kettős állampolgárság nemzetközi megerősítése

A II. világháborút lezáró béketárgyalások is megoldást kellett keressenek az elszakadt országrészekben maradt állampolgárok sorsáról. Ezek a békeszerződések melyek mai napig is vitatottak, úgy rendelkeztek, hogy a területtel a lakosság is változtatja addigi jogi viszonyát, így azok, akik más államba kerültek, annak az államnak a polgáraivá váltak. Létezett a választás lehetősége is azok számára, akik nem akarták elismerni az új jogi helyzetet, ezt a nemzetközi jogi opció intézményeként ismerjük, s bizonyos időn belül költözési kötelezettséget vont maga után.¹⁷

A továbbiakban, ami a kettős állampolgárság intézményét illeti, fontos mozzanat az ENSZ által elfogadott Emberi és polgári jogok nyilatkozata, amely a II. világháború szörnyűségeiből okulva minden olyan jogra kitér, ami egy embert megillet. Az állampolgárság is fontos szerepet tölt be, ahol kijelentik, hogy senkit sem lehet állampolgársága megváltoztatásának jogától önkényesen megfosztani.¹⁸ Ez nem beszél a kettős állampolgárság intézményéről, de ha jobban elemezzük, akkor arra a következtetésre juthatunk, hogy ha nem tiltja, akkor elismeri.

Ugyanezt az irányelvet fogalmazza meg az Amerikai Emberi Jogi Egyezmény¹⁹. Ezekkel a nemzetközi egyezményekkel mára már teljes jognak mondható a kettős állampolgárság gyakorlása, annak ellenére, hogy több állam nem ismeri el, a világ jogrendszere arrafele halad, hogy rövid időn belül, általános és abszolút jogként lehet kezelni majd.

¹⁷ Kun Diána: *Az Európai Unió és az állampolgárság*, BGF elektronikus könyvtár, 2004, Budapest 13-15. oldalak

¹⁸ Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata 15.cikk(2)

¹⁹ 20.cikk(3)

2. Meghatározás

a) A kettős állampolgárság általános meghatározása

A kettős állampolgárság vagy többes állampolgárság azt jelenti, hogy a természetes személy egyszerre két vagy több államalakulatnak az állampolgára.²⁰ Aki kettős állampolgársággal rendelkezik, azt mindkét állam saját állampolgárként tartja számon.

A nemzetközi jog ugyan nem tiltja, hogy egy személy két (vagy akár) több ország állampolgára legyen, de vannak olyan országok, melyek nem ismerik el a kettős állampolgárságot. A világ összesen 89 országa fogadja el, a kettős állampolgárságot valamilyen formában.²¹ Vannak országok, mint például Japán, ahol ezen jogi intézmény nincs elismerve, de mégis vannak kivételek, mert a kiskorúak esetében tiszteletben tartják. Ennek számos oka van, de főleg a nemzet védelme, s az adott állam oszthatatlansága.

Egy híres 1911-es lexikon szerint az állampolgárság egységes, ennek be nem tartása a jogok és kötelezettségek összeütközéseinek teljes sorát szüli, mégis mivel nincs tiltva, hogy egy állampolgárság megszerzésének előfeltétele a meglévő lemondása, azért előállhat a kettős állampolgárság.²²

Egy későbbi lexikon, már nem kételyesen beszél a kettős állampolgárság fogalmáról, hanem azt, mint komoly és aktuális jogi problémát határozza meg.²³

A nemzetközi jog területén általánosan elfogadott tan, hogy minden állam saját maga döntheti el, hogy kinek, és milyen formában ad állampolgárságot. Ebből kifolyólag nyilvánvaló, hogy az így kialakított nemzeti jogrendszerek eltérnek egymástól, s ezért a nemzetközi jog szokásjogának irányelvei hasznosak lehetnek egy kétes helyzet megoldásában. Az egyik ilyen mérvadó tan szerint, egy állam csak saját állampolgárságát szabályozhatja, úgy, hogy a felmerülő helyzetek ne sértsék egy más állam állampolgársági előírásait.

²⁰ [http://hu.wikipedia.org-kettős állampolgárság](http://hu.wikipedia.org-kettős_állampolgárság)

²¹ <http://politikapedia.hu/kettos-allampolgarsag>

²² *Révai Nagy lexikona*, I.kötet, Budapest, 1911, 395. oldal

b) *A kettős állampolgárság hivatalos nemzetközi értelmezése*

Egyik fontos mozzanat a nemzetközi jog színterén az 1955.évi Nottebohn döntés mely addig megoldásra váró kérdésekre ad választ, de ugyanakkor újabb kérdéseket is szül. Nottebohn német állampolgársággal rendelkező üzletember, akit az üzleti érdekek a közép-amerikai Guatemalába vittek. Ennek az országnak volt a lakosa 30 éven keresztül, s közben megszerezte a liechtensteini állampolgárságot, ahol két hónapot tartózkodott, és egy nagyobb összeg befizetése után az ottani hatóságok szemet hunytak a törvényes kikötéseknek, ami után visszatért Guatemalába. A második világháború alatt, német állampolgárságára hivatkozva Nottebohnt deportálták és teljes vagyonát elkobozták. A liechtensteini kormány eljárásához folyamodott a Nemzetközi Bíróság előtt, mivel sértőnek érezte az állampolgárával szemben tanúsított magatartást. Az ítélet és következménye az lett, hogy Nottebohn valójában nem kötődött semmiféle szálon keresztül Liechtensteinhez, csupán egy semleges állam állampolgárságára volt szüksége. Ennek a döntésnek az egyik központi érvelése szerint, ha egy állam saját maga dönt az állampolgárság ügyében, akkor más államok kötelesek tiszteletben tartani ezeket a rendelkezéseket. Mivel a Nottebohn ügy egy honosított német állampolgár ügyét hivatott megoldani, ezért ez a döntés a távolsági honosítás addig nehezen elfogadott intézményét támogatja, úgy, hogy az eredeti állampolgárság ne sérüljön. Ugyanakkor ezt bizonyos feltételekhez kötötte, ami abból állt, hogy a honosított állampolgár és a honosító állam között egy valódi kapcsolat-*genuine link*-létezzon, s abban az esetben, ha ez nincs meg, akkor az államok az újonnan született állampolgársági jogviszony felől szabadon dönthetnek, tehát nem kötelesek ezt elismerni. Ebből kifolyólag a Nemzetközi Bíróság úgy döntött, hogy Nottebohn liechtensteini állampolgárságát Guatemala nem köteles elismerni, s az ezzel szembeni intézkedéseknek alapja van.

Mivel a Nemzetközi Bíróság, a döntésül szolgáló *genuine link* intézményt konkrétan nem magyarázza, csak utalásokat tesz ennek körülírására, a *genuine link* más szemszögből, is értelmezhető, ami sokkal szűkebbé teszi ennek az alkalmazását. E szerint a vélemény szerint csak annak a kérelmezőnek van meg ez a kapocs aki állandó lakhellyel is rendelkezik a jövőbeli állampolgárságát adó országban. Ennek alapja, egy nemzetközi szokás, mely szerint az általános eljárás esetében, ami mindenki számára elérhető, az egyik fontos kikötés az állandó lakhely. Ez az államok nagy részénél így fordul elő.

c) A kettős állampolgárság meghatározásából származó sajátosságok

Ami először szembetűnő a nemzetek állampolgári meghatározásainál²³, az, hogy minden állam úgy kezeli, mint fontos jogviszonyt az adott állammal s nem pedig egy egyszerű jogi intézményt, amely más államban is alkalmazható. Ugyanez észrevehető a román jogrendben is²⁴. Alapjába véve az állampolgárság ugyanazt jelenti, mégis minden államé egyedi, mivel abból csak egy van, ami semmihez sem hasonlítható. Hogy ezt jobban érzékeltessem, példaként felhozom a házasság intézményét. Az állampolgársághoz hasonlóan ennek is elengedhetetlen részesei a személyek, nélkülük nem történik semmi változás a házasság jogi szférájában, s általában mindenkinek csak egyszer van joga felhasználni, ami egy adott időponttól bizonyos jogokkal és kötelezettségekkel ruházza fel a házasságot kötő feleket. Mégis ha összehasonlítjuk különböző államok törvénykezésével, ugyanazt kapjuk mindenhol, általánosan van meghatározva. Ezzel szemben az állampolgárság mindenütt magával kíséri a nemzet kihangsúlyozását, melynek többsége képes volt az államalapításra. Minden állam fontos része a lakosság, nélküle nem lenne értelme a többi elemnek ami által államról beszélhetünk, ezért a kapcsolatok, ami összeköti az államot a természetes személlyel egyedinek és erősnek kell lennie. Talán ennek az oka az, hogy az eltérő elvek egyenes alkalmazása végett, a megoldás a kettős állampolgárság²⁵

A kettős állampolgárság főbb okai: házasság egy idegen állampolgárral, örökbefogadás olyan szülők által, akik más állampolgársággal rendelkeznek, mint az örökbefogadott, a jus sanguinis és a jus soli irányelvek ütközése²⁶, elköltözés miatt kérésre, ezen kívül a Romániát is több országgal szemben is érintő újrakonstitúció által. Ez utóbbi a tiszta nemzet államokban, ilyen formában nem jöhet létre.

Ha a jogukat keressük, ami tanulmányozásával foglalkozik, akkor azt kell megállapítani, hogy ma már az állampolgárság a kettős vagy a többes állampolgársággal, nemcsak az alkotmányjog

²³ Legea Cetățeniei Române nr.21/1991; Republicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 576 din 13 august 2010

1993.évi törvény a magyar állampolgárságról 2. Cikkely, kihirdetve 1993. VI. 15

²⁴ Constituția României art.5, publicat in Monitorul Oficial al României, nr. 767 din 31 octombrie 2003

²⁵ *Magyar Nagylexikon*, Akadémiai kiadó, Budapest, 1993, 539. oldal

²⁶ Ha a szülők olyan államból származnak, ahol a vérség szerinti elv érvényesül és a gyerek egy olyan államban születik ahol a területi elv hatályos

szerves része, hanem ez kiterjed más jogágakra is, melyek váltakozhatnak a magán és a közjog szférája között. De mégis az elsődleges kiteljesedése az alkotmányjogban van s ezáltal a közhatalom képes megalkotni az állampolgár jogi statusát. Ugyanakkor csak egy állam állampolgárai vannak felhatalmazva arra, hogy abban az államban a hatalmat kezükbe tartsák.²⁷

Sok szakember véleménye szerint-melyre sok állam is támaszkodik- a kettős állampolgárság olyan jogviszonyokat és helyzeteket szül, melyek összeegyeztethetetlenek és egy teljes, egységes szuverenitással rendelkező állam nem engedélyezhet. Erre sok példa volt a történelemben, s minden esetben kimutatható egy bizonyos mentési szándék, ami a kivándorolt vagy elszakított állampolgárokat célozta meg.²⁸

Egy másik ellenérv, a személy identitás tudatára épül. Ezen érvek szerint egy, kettős állampolgársággal rendelkező személy mindig is habozni fog és soha nem lesz magabiztos, ami a hovatartozását illeti, mivel egyszerre csak egy helyen lehet, s ezért soha nem lesz teljes polgár, mindig a két állam között fog elhelyezkedni.²⁹

3.A kettős állampolgárság előfordulása a román jogrendszerben

a) A kettős állampolgársághoz való hivatalos viszonyulás

Románia törvénykezése először az 1864-es polgári törvénykönyvben szól az állampolgárságról³⁰. Ezen rendelkezések fontosak, mivel az itt leszögezett irányelvek nagy része még ma is meghatározza a román állampolgársági intézményt.

A kettős állampolgárság ebben az időben még elfogadhatatlan, s ezért minden olyan eset mely ma ezt az intézményt idézi elő, akkoriban az állampolgárság elvesztésének volt a fő oka. Ez a nézet sokáig fennmaradt és úgymond a posztmodern kori Románia kezdetéig uralta a törvényhozó nézőpontját. Ezt jól végigkövethetjük, ha a társadalommal együtt fejlődő,

²⁷ Ion Deleanu: *Inst.și proc. constituțională*, Ed.C.H.Beck,București,2006, 350.oldal

²⁸ Spanyolország alkotmánya,1978.december.27-azok a spanyolok, akik valamilyen volt amerikai spanyol gyarmat állampolgárai lesznek, megtarthatják eredeti állampolgárságukat is; Delbrück törvény,1913,június.22 – a kivándorolt német állampolgárok, idegen földön is Németország érdekeit tartják a legfontosabbnak

²⁹Barbu B. Berceanu: *Cetățenia* Ed.All Beck,1999,44.oldal

³⁰ Art.6-20.din Codul Civil din 1865;

állampolgársági törvények³¹ cikkeit párhuzamba állítjuk. Valójában ezek a törvények nem hoznak gyökeres változást, csupán a kor elvárásainak tesznek eleget, tartalmuk ugyanaz marad. Egyik konkrét példa erre, az 1939-ből származó állampolgársági törvény, ami a 2. cikkelyében kimondja, *egyetlen román sem lehet más ország állampolgára*.

Ami a kommunista rendszer ilyen jellegű törvényeit illeti ezek folyamatosan változtak. Az 1952-es jogszabályban még nyomai vannak egy esetleges kettős állampolgári jogviszonynak, ugyanis sem házasság, sem örökbefogadás által ez nem veszti érvényét.³²

A későbbi honpolgári jogszabály³³ már kevésbé sem ilyen engedékeny, és ennek szigorúsága főleg a nemzetszocializmus virágzásának tudható. Ebben konkrét megoldások vannak ezen intézmény semmissé nyilvánítására. A 3. cikk kimondja, hogy ha valaki más állam törvényei szerint ennek az állampolgára, akkor a román törvényekkel szemben ezeknek nincs semmi hatálya. Ugyanakkor a 10. cikk, amely a kéreésre történő állampolgárság megszerzését szabályozza, egyik kizáró okként a másik állampolgárságról való lemondást kötelezővé teszi. Ennek a törvénynek a szigorúsága érthető, mivel a rendszer törvényei nem térhettek el az ideológiától.

Az 1989-es rendszerváltás után a román alkotmányjogi szakirodalom véleménye megoszlik, ami a kettős állampolgárság intézményét illeti.

Egyes nézetek szerint a forradalom után a román törvénykezés megengedte a kettős állampolgárságot, mivel ez által sok olyan személy vitatott jogi státusa megoldódik, akik valamilyen okból elveszítették állampolgárságukat az 1944-1989-es időszakban. Ide három csoport sorolható:

- a külföldre települtek, akik vagyonuk elvesztése mellett, állampolgárságukat is elvesztették;
- a politikai üldözöttek, akiknek valamilyen módon sikerült külföldre menekülni, s így felszabadulni a szocialista Románia fennhatósága alól;
- a besszarábiai románok, akik helyzete a legfontosabb Romániának nagy számuk miatt.

³¹ Legea nr.28/1924;

Legea nr.33/1939 publicat în Monitorul Oficial 16 din 19 ianuarie 1939;

³² Decretul nr.3 din 24 ianuarie 1954,art.4, apărut în Buletinul Oficial Nr. 8 din 30/01/1954

³³ Legea nr.24 din 17 decembrie 1971 privind cetățenia; publicat în Monitorul Oficial nr.157 din 17/12/1971

Mindezen csoportok vitatott helyzete érthető, hiszen ezek akaratuk ellenére veszítették el állampolgárságukat, s ezért egy jogállam köteles a múlt okozta kellemetlenségeket orvosolni, még akkor is, ha ezek eltörülhetetlen sebet hagynak az érintett személyek életében.

Más vélemények szerint a kettős állampolgárság intézménye elfogadhatatlan. Ez főleg az addig elfogadott nézőpontok radikális támogatása, ugyanakkor az állam egységes mivolta miatt lett továbbra is támogatva³⁴. Elfogadhatatlan, hogy egy állam, ha egységes, akkor mégis kivételeket fogadjon el. Mindezek csupán szakirodalmi vélemények, melyek egy-egy jogot elemző személy tollából származnak. A valóság mást tükröz, és való igaz, ez által megdőlnék régi és tökéletesnek hitt tézisek, de néhány közéleti problémára csak kompromisszumokon keresztül van megoldás.³⁵

b) A törvényes keret elemzése

Jelenleg Románia nyilvánosan, és törvényes keretek között elismeri, ha egy állampolgára egy másik államalakulat állampolgárságával is rendelkezik. Ennek több jogi alapja a jelenlegi román állampolgársági törvényben is megtalálható.³⁶

Az első helyzet, ahol fennáll a kettős állampolgárság létrejötte, teljesen spontánszerű, de mégis létezik, amikor román szülőknek, idegen országban lesz gyerekük. Ezzel számolni kell, és később lehetséges lemondani, ha netán a feljogosult személy nem tart rá igényt.

A következő eset, amivel a román törvényhozó is számolt, az örökbefogadás intézményével hozható kapcsolatba. Itt több helyzet kialakulhat: a szülők mindketten rendelkezhetnek román állampolgársággal, vagy ha csak egy szülőről beszélünk és az örökbefogadott kiskorú, akkor ez felveszi a befogadó szülő(k) állampolgárságát; ha a szülők közül csak egyik román állampolgár, akkor lehetőség van arra, hogy közösen kiegyezzenek a kiskorú állampolgárságának sorsáról, ellenkező esetben dönt a törvényszék; ha az örökbefogadott személy betöltötte 14. életévet akkor ennek meghallgatása kötelező; hogyha az örökbefogadás semmissé minősül, a külföldi lakhellyel rendelkező kiskorú személy soha sem volt román állampolgárnak tekintve.

Ugyanakkor a kérésre történő állampolgárság, nem feltételezi azt, hogy a meglévőről le kelljen mondani.

³⁴Gheorghe Iancu: *Statutul juridic al apatridului și apatridia*, Studii juridice, Ed.All Beck, 2003,48.old.

³⁵Ștefan Deaconu: *Cetățenia în dreptul românesc*, Studii juridice, Ed.All Beck, 2003,56-59.old

³⁶Legea Cetățeniei Române nr.21/1991, republicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 576 din 13 august 2010

A kettős állampolgárság nem lehet vitatéma személyi szinten, mivel egy állam azonos állampolgáraitól van szó. Az a tény, hogy ezen személyek nemzetiségük megerősítése érdekében vagy más okból, megszerzik egy ország állampolgárságát, csak politikai szinten szülhet provokatív megnyilvánulásokat, mivel ez nem változtatja meg gyökeresen az érintett személyek életét. Egy esetleges kettős vagy többes állampolgárságot megszerző személlyel szemben ugyanúgy viszonyulnak, mint előtte, azok akik addig is kapcsolatban álltak ezzel a személlyel.

A különböző jogok egyénileg vehetőek igénybe, minden cselekvőképes személy eldönti, hogy számára milyen jogok kedvezőek, nem dönthet helyettük egy államhatalom, csak azért mert ennek a területi fennhatósága alatt élnek.

A kettős állampolgárság esetén, az állampolgársági kötelezettségekre megoldást kellett találni, hiszen vannak olyan tennivalói egy ilyen személynek, melyek csak egy állammal szemben teljesíthetőek.

Ahhoz, hogy az állampolgári kötelezettségek tiszteletben tartása ne okozzon gondot, ezért szükség van a kölcsönösség alapelveire, mely által, ha az állam minden állampolgára jogait tiszteletben tartja, akkor ezen állampolgárok is tiszteletben tartják a feléjük irányuló kötelezettségeket. Tehát a kölcsönös tisztelet az egyik éltetője a kettős állampolgárság intézményének, s ez a jelenség a tolerancia köré épül fel. Nem lehet megtiltani bizonyos jogokat, csak azért mert ez veszélyesnek tekinthető az állam iránti hűség megtartásának a szempontjából.³⁷ Egy jogállamban csak így valósulhat meg a normalitás.

Az egyik ilyen kötelezettség az adózás. Egy államot állampolgárai tartanak fenn, nélkülük az állami gépezetek nem tudnák biztosítani a meg kívánt elvárást. Ezért minden állampolgárnak egyik fő kötelezettsége államával szemben, hozzájárulni a közteherviseléshez. Az, hogy egy kettős állampolgár mindkét államnak adózzon elfogadhatatlan, mivel ő csak egy állam szociális szolgáltatásait veszi igénybe, s a nemzetközi jog ezt a lakhely szerint állapítja meg.³⁸ Az más kérdés, hogy az állampolgár megváltoztathatja lakhelyét, a kedvező feltételeket biztosító ország irányába.

Egy másik fontos kötelezettség a katonai szolgálattal kapcsolatos, ugyanis előfordulhat az is, hogy a két állam, melyeknek az illető személy az állampolgárságaival rendelkezik, szembeforduljon egymással. Erre megoldást a román jogrendnek az állampolgárságról szóló

³⁷ Fábian Gyula, Ötvös Patricia: *Kissebbségi jog*, I. kötet, KOMP-PRESS kiadó, Kolozsvár, 2003, 189; 192. oldalak

³⁸ Noul Codul Civil art.2568 alin.2, republicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 505 din 15 iulie 2011

Európai Egyezmény³⁹ nyújt, amely előírja, hogy a kettős állampolgár nem köteles mindkét állammal szemben eleget tenni ennek a kötelezettségének. Ugyanakkor itt szó esik arról is, hogy a katonakötelezettség nem befolyásolhatja az állampolgárságot, tehát nem tekinthető visszavonási oknak.

Ahol nem találunk konkrét megoldást egy bizonyos jogi problémára, a nemzetközi vagy az EU szokásjogában, Románia köteles kétoldalú vagy többoldalú tárgyalásokat folytatni, annak érdekében, hogy egyetlen állampolgárának a jogi helyzete se legyen vitatott. A jog mindenre kínál megoldást, ezt csupán meg kell találni és gyakorlatba kell ültetni.

Ha alkotmányi⁴⁰ szinten elemezzük, akkor arra a következtetésre jutunk, hogy a kettős állampolgárság megvonása, komoly alkotmányi problémákat hozna maga után, mivel az, aki születés által szerzi a román állampolgárságot, attól semmilyen körülmény között nem lehet megvonni. Ennek a szövegnek megvan a maga rációja, de a kettős állampolgárságra is kiterjeszhető. Ez által is igazolódik az a tény, hogy a román mellé még társulhat más állampolgárság is, anélkül, hogy a Romániával létező jogviszony sérülne.

Ezen jogi intézmény előnyeit, az alább elemzett személyek mellett, még azon külföldi állampolgárok veszik igénybe akik, itt tanultak és a tanulmányi évek alatt erősebb szálak alakultak ki Romániával szemben. Ide főleg az arab és afrikai országokból érkező személyek sorolhatóak. Az ők esetükben alkalmazandó az általános igénylési eljárás, ami az állampolgársági törvény 8. cikkely, hét feltételének betartásával valósul meg. Elsőnek a tartózkodási hely van megemlítve, mely legalább 8 huzamos év kell, legyen. Ezen eljárás is tartalmaz könnyítéseket, mégpedig ami a tartózkodási időtartamot illeti. Ha a személy házasságot köt, egy román állampolgárral ez az idő 5 évre csökken. Abban az esetben, ha egy nemzetközileg ismert személyről beszélünk, EU polgárról, menekültől vagy olyan személyről, aki egy nagyobb összeget fektetett Romániába ezen időtartamok felére csökkennek. A kérdés nyitott marad abból a szempontból, hogy ki nevezhető nemzetközileg ismert személynek? Egy olyan személy, akinek a bulvársajtó szerzett hírnevet, vagy aki valami hasznos tettetért lett elismerve. Ugyanakkor az, aki vagyonnal rendelkezik, mért részesül előnybe, hol marad az egyenlőség egy olyan szemben, akinek nincs ilyen tehetősége? E szerint a tézis szerint beazonosítható lenne a *genuine*

³⁹ Convenția europeană asupra cetățeniei ar.21.par.1,aprobat prin legea 369/2002;

⁴⁰ Constituția României art.5alin.2, publicat in Monitorul Oficial al României,,nr. 767 din 31 octombrie 2003

link mellett a *money link* is, mely annak ellenére, hogy nem található meg a szakirodalomban, mégis létezik.

A b,c,d,e alpontok olyan feltételek, melyek biztosítást és biztonságot jelentenek Románia számára, hogy a kérvényező személy nem lesz terhére a román társadalomnak és nem nehezíti meg ennek működését. Ezen alpontok megléte érthető mivel Románia törekszik az életszínvonal növelésére, és azzal, hogy olyan személyeknek adna román állampolgárságok, akik segítségre szorulnak, vagy az állam szociális, büntető intézményeit vennék igénybe, csak nehezítené saját maga és lakossága helyzetét.

Az utolsó két alpont a nemzeti értékek átvitelét próbálja garantálni. Ezt a törvény azzal magyarázza, hogy ezek ismerete szükséges ahhoz, hogy valaki beilleszkedjen a román társadalomba és ne legyenek nehézségei. Nyilvánvaló, hogy ezek csak nagyvonalakban követelhetőek egy idegentől, mivel minden nép kultúrája hatalmas s ezek teljes ismerete lehetetlen. Ezen két pont arra enged következtetni, hogy az állampolgárság a román törvényhozó véleménye szerint azonosságot jelent a nemzettel, s akinek ez megvan az a román nemzet része. Ezen nézőpont helytelen, mivel az állampolgárság és a nemzet más síkokon mozog, néha teljesen összeegyeztethető, de máskor elválik.

4.Besszarábiai románok honosítása

a) Általános tudnivalók-helyzetjelentés

Romániára is igaz az a kijelentés, hogy a lakossága csökken, de állampolgárainak száma növekszik.

A Moldovai Köztársaságban élő egykori román állampolgárok sorsa fontos Románia számára, s ennek alkotmányos alátámasztása is van⁴². Erre utal, az a tény, hogy Románia elsőként ismerte el Moldovai Köztársaság függetlenségét, annak ellenére, hogy a Ribbentrop–Molotov-paktumot az akkori román törvényhozó testület nem fogadta el. Feltevődik a kérdés,

⁴¹Legea nr.299 din 2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni, publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 792 din 21/11/2007

⁴² Constituția României,art.7, publicat in Monitorul Oficial al României,,nr. 767 din 31 octombrie 2003

hogy egy ilyen jellegű szerződésnek lehetnek-e hatásai még. A válasz erre a következő: mivel Németország vesztes félként és főbűnösként távozott a második világháborús hadtérrel, a szerződés semmisnek kellett volna minősülni, de mivel a másik aláíró fél a Szovjetunió győztes nagyhatalom volt, ezért a már meglévő területek az ő fennhatósága alatt maradtak a lakossággal együtt, hisz elképzelhetetlen lett volna, hogy egy győztes fél területeket veszítsen. A Szovjetunió felbomlásával a szerződés is semmisnek tekinthető, de a realitás mást mutat.

Ugyanakkor ide sorolható az 1994-es álcázott népszavazás, is ahol egy esetleges egyesülést próbáltak elősegíteni, de ezt az orosz érdekek állítólagos csalással megakadályozták. Ez a próbálkozás nem emel különösebb kérdéseket mivel a 2004-es népszavazás adatai szerint a lakosság 75% románként érzi magát. Ebben az esetben nem beszélhetünk kisebbségről, mivel az állam fő nemzetisége román, csupán a történelem kockázása különítette el őket moldovaiaknak.

A moldovai románok számára Románia a nyugat felé vezető út, sőt több is ennél, maga a nyugat. Románia tisztában van ezzel, s ezért ahogy csak teheti, segíti egykori állampolgárait s ezek leszármazottjait. Ez a törekvése annyira jól alkalmazott, hogy más államok⁴³ is erre a példára építik fel az elszakadt területeken élő honfitársaik összetartását, sőt egy nemzetközi szokásjogi rendszer egyik fontos eleme.

A hagyományos újrakonstitúciók lakhelyhez kötött, és azon személyekre alkalmazható, akik miután lemondtak román állampolgárságukról, ezt megbánták és végül mégis vissza szeretnék volna szerezni, vagy egyszerűen a történelem igazságtalanságai miatt veszítették el. Az utóbbi esetben a szóban forgó egykori állampolgár jogait súlyosan megsértették, s ezért jelképesen is nagyon fontos ezen személyek újrakonstitúciója.

Az első fontos lépés a rendszerváltás után, ami ennek a kiterjesztését célozza, függetlenül attól, hogy mi volt az elvesztés oka, egy határokon átnyúló intézményrendszert nevez meg a konzulátusok által, ahol az eljárás elkezdhető, ugyanakkor elismeri a meglévő állampolgárságot az újra megszerzett román mellé.⁴⁴

⁴³ Magyarország, a 2010. évi XLIV. törvényt román mintára alkotta meg

⁴⁴ Decretul 137/1990 privind unele dispozitii referitoare la cetățenia română, publicat în Monitorul Oficial 75 din 21 mai 1990

b) A jogi úton történő megvalósítása

A besszarábiai románok esetében is újrachonosításról beszélhetünk, aminek a jelenlegi román állampolgársági törvény 11. cikke ad törvényes keretet. Ez sokkal jobban leegyszerűsíti azon személyek kérelmét melyek igénybe kívánják venni ezen intézményt, a megszokott állampolgársági igénylés eljárásával szemben. A törvény szövege szerint azon személyek, akik születés vagy örökbefogadás által lettek román állampolgárok, s ezt elvesztették, vagy tőlük elvették, ugyanakkor ezek leszármazottjai is harmadik fokig, megszerezhetik vagy megkaphatják a román állampolgárságot. Az egyedüli kikötések⁴⁵ a jó magaviselet, az állammal szembeni tisztelet és a nagykorúság. Ahogy a megnevezése is⁴⁶ mutatja, olyan személyekről van szó, akik személyesen vagy valamelyik előd által rendelkeztek ezzel a státusszal, de a történelem váltakozása megfosztotta, majd újra lehetőséget kínált arra, hogy az akaratuk ellenére elvesztett román állampolgárságukat visszaszerezzék.

Az elvesztéssel ellentétben, az újrachonosítás már nem történik automatikusan, ugyanis egyfelől szükség van Románia beleegyezésére, másrészt az erre feljogosult moldvai állampolgár szabad igénylésére. Könnyítésnek tekinthető az is, hogy lehetséges a megszerzés lebonyolítását egy felhatalmazott személyen keresztül intézni, egészségügyi okokra hivatkozva, persze az eskü letétele már kimondottan személyre szabott.

Az első esetben fontos megjegyezni, hogy ez egy könnyített eljárást eredményez Románia részéről, melynek célja, hogy az említett személyek a román állampolgárokat megillető jogokkal rendelkezzenek. Ez számottevően szélesebb körű az európai csatlakozás óta, amint egy korábbi fejezetben is említettem.

Annak ellenére, hogy egy könnyített honosításról beszélünk, ez ugyancsak az állampolgárság egyik megszerzésének módozata marad, s ezért azon személyek aktusa, akik csalással, vagy más szokatlan módon szerzik meg, semmisnek vélhető a román államszervek szemszögéből.⁴⁷

A megszerzett honpolgárság mellé csak akkor társulnak bizonyos jogok, ha a személy állandó lakhellyel rendelkezik Románia területén. Ez a választás érthető mivel egy személy amúgy sem tudná igénybe venni két állam bizonyos szolgáltatásait s ezért a lakhelynek döntő szerepe van. Ilyen például a személyi azonosságot igazoló okmányok, vagy más szociális juttatások.

⁴⁵ art. 8 alin. (1) lit. b), c) si e)

⁴⁶ *pot redobândi*

⁴⁷ Barbu B. Berceanu: *Cetățenia*, All Beck, 1999, 165-167. oldal

Más dolog az, hogy egyes területeken, a moldovai állampolgársággal rendelkezők, kedvezőbb jogokkal rendelkeznek, mint Románia saját állampolgárai, még akkor is, ha a személy megszerezte a román állampolgárságot, de ez a határon túli románok felé irányuló gondoskodás politikának az eredménye. Itt megemlíthető a tanulni vágyó személyek esete, mivel Románia ösztöndíjban részesíti, és gondoskodik a román nemzetiségű besszarábiai egyetemisták sorsáról.

c)A Moldovai Köztársaság viszonyulása az állampolgárait érintő román állampolgársághoz

Ami a Moldovai Köztársaság nézőpontját illeti, egyes politikai alakulatok számára eléggé nehezen tolerálható, de ha a nemzetközi szokásjogot vesszük alapul, akkor hallgatólagosan elfogadja, hogy Románia, a román nemzetiségű polgárainak visszaadja elvesztett státuszát. Tudniillik a Moldovában élő orosz népcsoport ugyancsak élhet ezzel a jogával Oroszországgal szemben, s mivel ennek az államnak még mindig nagy hatása van a kis ország belügyeire, nem lehet ez ellen tiltakozni, s ez által a román álláspont is hasonló elbírálást érdemel.

Ugyanakkor egy másik tény, ami kötelezi a Moldovai Köztársaságot az ilyen jellegű negatív intézkedésektől, az bizonyos határozatok az Emberi Jogok Európai Bírósága részéről.

Az egyik ügyben⁴⁸ azért folyomdta ehhez a szervhez, mivel a Moldovai Köztársaság nem akarta tolerálni azt, ha valaki kettős állampolgársággal rendelkezett és valamilyen állami tisztséget tölt be. A két érintett politikus fontos funkciót töltött be politikai szervezetükben, s ez által fontos köztisztviselői helyekre szavazták meg őket. A mandátumuk alatt, 2008-ban a választási törvénymódosítás alá került, mely leszögezte a problémát okozó feltételt.

A két illetékes pozitív választ kapott a strasbourgi bíróságtól, mely határozatában kijelentette, hogy Moldova nem nyilvánított különösebb érdeket a kettős állampolgárság intézményének az elismerésekor⁴⁹, ami a választói jogokat érintő hatásokat illeti, emiatt sok állampolgára élt ezzel az intézménnyel, nem ismerve ennek potenciális következményeit, s ezáltal megfosztotta őket egyik alapvető joguktól. Emellett egy másik érv az volt, hogy más változatai is vannak egy állam iránti hűség kinyilvánítására, ehhez nincs szükség a kettős állampolgárság intézményének a megtagadására.

Ami a politikai jogokat illeti, a nemzetközi jog nem próbálja ezt orvosolni, mivel ez az államok szuverenitásának és politikai függetlenségének a belső ügye, emiatt csak egy entitás

⁴⁸ Tanase és Chirtoaca vs. Moldova, 2008

⁴⁹ 2003-ban engedélyezték a kettős állampolgárság meglétét a moldvai mellett.

határozhat erről, más államnak vagy szervezetnek ebbe beleszólási joga nincs. Ebben az ügyben Moldova nem ilyen jellegű politikai jogsértés miatt lett elítélve, hanem mert megkülönböztetést tett saját állampolgáraival szemben a kettős állampolgárságuk miatt.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága kritizálja a moldovai állam nézőpontját, ami a román kérdést illeti. Erről egy másik határozat is tanúskodik, mely nem hozható közvetlen kapcsolatba a kettős állampolgárság intézményével, mégis hatással van rá, mivel egyre kifinomultabbá teszi ezt.

Ebben az ügyben⁵⁰ a Bíróság azért ítélte el Moldovát, mivel ez nem tartotta tiszteletben a 8.-ik cikkelyt, ami a magánélet tiszteletére vonatkozik. Az elégedetlen fél ugyanis szerette volna, ha a személyazonossági irataiban a nemzetisége románként, és nem moldovaiként jelenjen meg. A moldovai illetékes hatóságok szerint ez lehetetlen volt mivel nincs bizonyíték a román származására. Az érdekelt polgár ugyanezt a választ kapta az igazságügynek minden szintjén.

Mivel ez a témakör egy nagyon érzékeny pontja a moldovai társadalomnak, ezért a bíróság csak jogi szempontból kezelte az ügyet, s arra alapozott, hogy a Moldovai Köztársaság jogszabályai hivatalosan moldvaiakról és románokról beszél ezekben, s ezért az adminisztrációs nyilvántartásokban is megjelenhet valaki ilyen nemzetiség alatt.

Ha az európai véleményt vizsgáljuk, akkor, megállapíthatjuk, hogy több EU tagországban is felháborodást keltett Románia kedvező visszahonosítási eljárása, mivel ezáltal megnő a kelet-európai munkavállalók száma, s ugyanakkor ez elősegíti több bűncselekmény megnövekedését is.⁵¹ Ennek ellenére Románia nem tekinti úgy, hogy ezzel a kedvezményes honosítással sértene valamilyen egyezményt, vagy irányelvet.

Nyilvánvaló, hogy Románia a könnyített honosítással főleg, igazságtételt szorgalmaz azokkal szemben, akiktől ezt elvették. De mégis, az állampolgárság megadása több ennél, aminek hosszú távú hatásai nem láthatók, erre hívta fel a figyelmet több európai politikus, de ezekre megoldás a nemzetközi jog terén vagy bilaterális szerződések által létezik.

⁵⁰ Ciubotaru vs Moldova, 2010

⁵¹ Emberkereskedelem, fiatalok kihasználása.

5. Erdélyi magyarok honosítása

a) A magyar jog kedvező viszonyulása a kettős állampolgársághoz

Magyarország nem csak a kisebbségi törvénykezésben éllovas⁵², hanem a távolsági honosítás intézményének a gyakorlását is a világon az elsők között gyakorolta. Ez 1886-ban történt a IV. törvény által, amikor az akkori állampolgári törvényt módosítottak⁵³, olyan értelemben, hogy ez kedvezően megoldja a moldvai csángók jogviszonyát. Ez a törvény már szóba hozza azokat, akik egyszerre két állammal vannak jogi viszonyban⁵⁴. Abban az időben is, a másik állam akivel szemben alkalmazták, a jelenlegi Románia elődállamai voltak, így az erdélyi magyarok honosítása nem tekinthető egy újdonságnak a két állam viszonya között.

2011. január 1-től lépett érvénybe⁵⁵ az 1993. évi LV. a magyar állampolgárságról szóló törvény módosított változata, mely által az 1920-ban elszakadt országrészekben élő magyar nemzetiségű személyek kérvényezhetik, a magyar állampolgárságot. A módosítás ezt nem mondja ki, de ezen személyeket célozza meg.

Feltevődik a kérdés, hogy ez a jogszabály milyen mértékben sérti a trianoni békeszerződést, mivel ennek az érvényességet a szerződő felek nem szüntették meg, tehát még ma is érvényes. Ebben az esetben nemzeti jogszabály kerül ellentétbe egy már addig is létező nemzetközi szerződéssel. A magyar jogrendben ez a szerződés 1921-ben lett hivatalosan is elfogadva⁵⁶. Az egyik fő elve, ami az állampolgárságot illeti, az arra vonatkozik, hogy aki más állam területére kerül, elveszti magyar állampolgárságát, tehát ez a szerződés kizárja a kettős állampolgárság intézményét. Nyilvánvaló, hogy ennek a lényege, a béke megtartása volt az Osztrák–Magyar Monarchia felszámolásával, és a területek lakossággal együtt való feldarabolásával, egységesítésével. A 2011-es törvénymódosítás nem ezt az állapotot próbálja visszaállítani, hiszen csupán azoknak adja vissza származási honpolgárságukat, akik ezt kérvényezik, és akiknek Magyarország köztársasági elnöke ezt odaítéli. Azóta sok idő eltelt, s a viszonyok megváltoztak, ezért a békeszerződés hatálya lassan elveszti érvényességét, mivel egy

⁵² A kisebbségek jogait a világon először a magyar parlament határozta meg. Szemere Bertalan törvényjavaslatát 1849. július 21-én vitatta meg és fogadta el a nemzetgyűlés

⁵³ 1879. évi L. törvény a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről

⁵⁴ 37. §

⁵⁵ 2010. évi XLIV. törvény Magyar Közlöny 2010. évi 89. szám

⁵⁶ 1921. XXXIII. törvény, 61-66cikk.

generáció sem alkothat olyan jogszabályokat melyek örök érvényűek legyenek az utókor számára.

Nem ez az első eset, hogy Romániában ez a közösség, akit ez a törvény céloz, visszakapja, az akarata ellenére elvesztett állampolgárságát, azzal a különbséggel, hogy akkor a területtel együtt a lakosság is örökölte az állampolgárságot, nem volt szükség eljárásra. Ebben az esetben viszont nem beszélünk kettős állampolgárságról, mivel a meglévő románt elveszítették.⁵⁷

b) A kettős állampolgárság jelenlegi érvényesítésének sajátosságai

Fontos megemlíteni, hogy ebben az esetben érvényesül és alátámasztott, a nemzetközi jogban irányelvkeny számító *genuine link/valódi kapcsolat*. Az Erdélyben élő magyar kisebbség egyik legnagyobb Európában, s számuk olyan nagy, hogy sok ország összes lakossága messze alul marad mellette. Emiatt érthető, hogy a magyar kultúra könnyedén öröklődik, s a feltételek kedvezőek ahhoz, hogy ez a következő generációk esetében is megvalósuljon.

Ami valós aggodalmat ad a jog érvényesítésére, az a Románia személyi és területi fennhatósága alá tartozó állampolgárok újonnan szerzett jogviszonyát illeti, mivel ezáltal ezen elvek sérülhetnek.

A személyi fennhatósággal kapcsolatban, a román jogi szakirodalomban mereven domináló elképzelés, mely szerint az állam képes teljesen igénybe venni állampolgárait, ma már nem állja meg a helyét, mivel ez nem felel meg a mai kor elvárásainak, s ellentétes lenne több alapvető irányelvvel, mint például a szabad mozgás elve. E miatt úgy gondolom, hogy a távolsági honosítás nem sérti ezen fennhatóságot, mivel napjaink demokráciájában inkább a személy dönt az államért és nem az állam a személyért.

Ami Románia területi fennhatóságának a sérthetlenségét illeti, Magyarország határain kívül is bonyolítja a honosítási eljárás adminisztrációs folyamatát. Valóban itt felmerül a kérdés, hogy nem tekinthető ez a magatartás egyféle beavatkozásnak az idegen területekre nézve, mivel ez a folyamat hivatalos magyar okmányok kézbesítéséről szól, melyek idegenek Románia számára, sőt ellenszenvesnek is lehet tekinteni, mivel saját állampolgárait érinti, ezekre idegen jogviszonyt ruház fel. Ebben az esetben a kérdés jogos Románia részéről, de ugyanakkor orvosolható, mivel ha mindez a folyamat a konzulátusok vagy nagykövetségen keresztül történik, és létezik egyféle

⁵⁷ 1940-44 Észak – Erdély, II.bécsi döntés által

beleegyezés az érintett állam részéről, akkor a területi felségjog nem lesz megsértve.⁵⁸ Jelenleg Románia megtűri azt, hogy e folyamat területén végbemenjen, tehát egy hallgatóságos beleegyezés létezik. Ellenkező esetben Magyarországnak kétoldali nemzetközi szerződések kidolgozása által kellett volna megoldást találni Romániával együtt.

Az egyszerűsített honosítási törvény, sokak véleménye szerint túl könnyen engedi az állampolgársághoz való hozzáférést, ami szerint egyedi kérelemre kedvezményesen honosítható a nem magyar állampolgár, akinek a felmenője magyar állampolgár volt, vagy valószínűsíti magyarországi származását, és magyar nyelvtudását igazolja⁵⁹, tehát nem szükséges a magyarországi tartózkodási hely, illetve az alkotmányos alapismeretek, ahogy azt az állampolgársági törvény a módosítás előtt meghatározta. Ugyanakkor a kedvezményesen honosított polgár esetében is, ez köteles megfeleljen, a nemzetbiztonságot és büntetlen előéletet célzó feltételeknek.

c) Az érintett jogok és kötelezettségek

A jelenlegi magyar rendszer biztosít a határon túli magyaroknak szavazati jogot bizonyos mértékben, és néhány szociális juttatást, de a létfontosságú és igazán fontos állami segélyek lakhelyhez kötöttek.

Alapjába véve attól, hogy valaki megszerzi a magyar honpolgárságot, jogai és kötelezettségei is szélesednek. Ezeket általánosnak lehet nevezni, mivel mindkét állammal szemben léteznek, a kérdés csak az, amire a választ az általános elemzésnél adtam meg, hogy melyik állammal szemben. Mégis vannak olyan jogok melyek újdonságnak számítanak egy román állampolgársággal is rendelkező személy számára.

Egyik ilyen előnye a magyar állampolgárságnak, hogy a lakhellyel nem rendelkező személy is igényelhet magyar útlevelet, s ez feljogosítja a személyt az Amerikai Egyesült Államokba való belépésre egy 90 napnál rövidebb utazásra, melynek célja nem lehet munkaügyi vagy tanulmányi. A vízumentességi program keretében (VWP), egy ily módon szerzett állampolgárság megfelel az itt elvárt feltételeknek, mégis ez nem garantál biztos belépési jogot az A.E.Á mivel a végső döntést a bevándorlási tisztviselő fogja meghozni a belépési pontnál. Ha összehasonlítjuk egy hagyományos vízum megszerzését, a részleges vízumentességgel,

⁵⁸ Prof.Dr.Herbert Küpper:*A távolsági honosítással járó nemzetközi jogi kérdések*,JURA 2010/2.

⁵⁹ 1993. évi LV. Törvény 4. §(3) kihirdetve 1993. VI. 15

akkor ez az utóbbi minden szempontból nagy előnyt jelent. Románia nem rendelkezik ilyen egyezményrel az Amerikai Egyesült Államokkal szemben, sőt román állampolgárként a vízum megszerzése eléggé lassú és nehézkes folyamat.

Egy másik jog a művelődéshez köthető és tanulmányi lehetőséget biztosít Magyarországon, ami által bizonyos ösztöndíjak kérelmezhetők melyeket csak magyar állampolgároknak tartanak fent. Ez azért fontos, mivel az illető személyek anyanyelvükön fejlődhetnek tovább, s ugyanakkor a magyarországi oktatás színvonala kicsivel meghaladja az ittenit.

Megemlítendő ugyanakkor a büntetőjogi kiadatásnak az intézménye mivel egy román-magyar állampolgársággal rendelkező személy nem rendelkezhet ezen intézmény kiadási tilamával, mivel mindkét államnak tagja. Tehát ez a jog, abban az esetben ha Románia és Magyarország között merül fel, érvénytelen, mivel mindkét országnak állampolgára.

Ami a szavazati jogot illeti, az új alaptörvény⁶⁰ nem foglal egy konkrét állást. Mivel egy kivételszabályt is alkalmaz az addig meglévő irányelvekhez, ami megbolygatja az addig ismert szavazati rendszert.⁶¹ Az előző alkotmány⁶² szerint az szavazhatott, aki magyar állampolgár és állandó lakhellyel rendelkezik. Ez a kiírás így is folytatódhat, de mivel az alaptörvény többféleképpen értelmezhető, a választójog lehet teljes vagy részleges.

Mivel Magyarországon listás és egyéni szavazati rendszer működik, egy részleges szavazati jog esetén csak az egyikkel élhetnének a szavazni vágyó külföldön élők, s ez sérti a politikai jogok egyenlőségét, de a lakhely hiánya miatt arányosan oszlik el. Az újonnan elfogadott magyar választási törvény⁶³ szavazati jogot ad a külföldön élő magyar állampolgároknak is, de ezt, ahogy várni lehetett csak listás szavazásra lehet felhasználni. Ezáltal érvényesül az addig csak elméletben létező fél szavazati jog,⁶⁴ ami ellentmond több nemzetközi egyezménynek, melyek a szavazati jog egységességét és egyenlőségét támogatják.⁶⁵ Az egyetlen racionális megoldás az lenne, hogy teljesen, vagy egyáltalán nem ad szavazati jogot az érintett személyeknek.

⁶⁰ Magyarország alaptörvénye 2.cikk, Magyar Közlöny 2011. évi 43szám

⁶¹ XXIII. cikk (4) bekezdés „ a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez [...] kötheti”.

⁶² 1949-as XX. törvény a Magyar köztársaság alkotmánya, kihirdetve 1949. VIII. 20.

⁶³ 2011.évi CCIII törvény az országgyűlési képviselők választásáról 12. cikk (3,) Magyar Közlöny 2011.évi 165.szám

⁶⁴ Jakab András: *A külföldön élő magyar állampolgárok választójoga egyenlőségének kérdése a választási törvény koncepciójában*, Pázmány Law Working Papers 2011/38

⁶⁵ A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 25.cikk b) pontja

Semmiképp sem alakíthatók ki választókerületek az ország határán kívül, mivel ez súlyos provokációnak minősülne az idegen ország szemszögéből. Van rá példa a lengyel jogrendszerben, hogy a külföldön élő állampolgárok szavazatai egy varsói választókerületbe tömörülnek. Ez a megoldás a magyar honosítási kérelmek nagy számát figyelembe véve, nem fogadható el, mivel abban a kerületben túl nagy lenne az eltérés a többihez képest, s az Európai Tanács egyes ajánlásai szerint a választókerületeket úgy kell kialakítani, hogy 10-15% eltérés lehet a többi kerülettel szemben. Ezért postai úton vagy külképviseleteken keresztül lehet majd szavazni.

Egy másik dolog, ami gondot okoz, és nem racionális joghelyzetbe helyezi a személyt, az állampolgári esküvel hozható kapcsolatba, ugyanis ennek szövegében, a kérelmező feleskuszik arra, hogy Magyarországot hazájának tekinti és tiszteletben tartja ennek törvényeit. Ez véleményem szerint nem a legjobb megoldás azon személyek esetében akik az egyszerűsített honosítás által lesznek magyar állampolgárok, mivel ezen személyeknek már megvan a hazájuk, jelen esetben Románia és ez által egyféle bizonytalanságot eredményez az ők státuszában. Ugyanakkor ezen törvényalkotói megoldás már Romániában is visszhangot váltott ki, mivel egyes megyei tanács elnökök megszerezték a magyar állampolgárságot, s az eskü által egy nehezen érthető helyzetbe kerültek, mivel ők előzőleg felesküdtek Románia alkotmányára, s ez által összeegyeztethetetlen helyzetben kerültek. Egyes román parlamenti képviselők törvénymódosítást javasoltak, hogy az, aki rendelkezik a magyar állampolgársággal, mondjon le tisztségéről, hogy csak román állampolgársággal rendelkezzenek, ha ilyen funkciókat akarnak betölteni. Ez a javaslat elvetendő mivel ez összeütközik az EU alapelvekkel, mely szerint minden tagország állampolgára ott indulhat a helyhatósági választásokon ahol lakhelye van és az Emberi Jogok Európai Bírósága is ez ellen foglalt állást⁶⁶.

Ezen megjegyzések ellen, felhozható azon érv is mely szerint, ha a két esküt összehasonlítjuk, akkor ezek teljesen egymásra helyezhetők, és nem lesznek ellentétesek, mivel:

- az aki születés által szerzi meg román a állampolgárságot, nem köteles semmire sem felesküdni, a jogok és kötelezettségek egy természetes esemény következményei, ami a születés;
- abban az esetben ha valaki köztisztviselői esküt tesz le, ez az eskü a jelenlegi formájában⁶⁷ csupán Románia törvényeinek a tiszteletbe tartására kötelezi;

⁶⁶ Tanase és Chirtoaca vs. Moldova, 2008

⁶⁷ Legea nr. 215/2001 a administratiei publice locale, art.34(1), publicata in Monitorul O. nr. 204 din 23 aprilie 2001

- azáltal, hogy valaki felesküszik egy országra, melyet hazájának tekint, de e mellett eskü alatt tiszteletben tartja egy más ország törvényeit is, nem alakít ki egy összeférhetetlen helyzetet, mivel a két eskü két különböző síkra irányul.

Egy másik példa, ami a kettős állampolgárság elismerendőségét támasztja alá, egy bírónő kérése, mely által kérte, az illetékes szerv (CSM) álláspontját arra az esetre, ha megszerezné a magyar állampolgárságot a román mellé. A kérdésére kapott válasz pozitív volt, mivel a kettős állampolgárság megszerzése nem akadályozza a bírói munka hatáskörét.

Az illetékes szervezet továbbá leszögezte, hogy valóban az 1991-es alkotmány⁶⁸ és az igazságügyben dolgozókra vonatkozó jogszabály⁶⁹ kiköti azt, hogy a bírók csupán román állampolgársággal rendelkezzenek. Ez a 2003-as alkotmány módosításokat⁷⁰ követően megváltozott és új formájában már csak az állandó lakhellyel és román állampolgársággal rendelkezőket említi, tehát érvényesíti azt az irányelvet, mely szerint, ami nincs tiltva, meg van engedve. Ugyanez érvényesül az igazságügy felépítését célzó jogszabály módosításának az esetében is⁷¹. Ebből a jelentésből, még az a következtetés vonható le, hogy a két állam EU tagsága nélkül, Magyarországnak nem lett volna ilyen egyszerű osztogatni az állampolgárságot, mivel több kötelező irányelv nem létezett volna. Ilyen például a lisszaboni szerződés 45.cikke, amely kimondja, hogy az EU területén a munkaerő szabad mozgása biztosított s ez által megoldást ad a szóban forgó jogi problémákra⁷² és Románia köteles tiszteletben tartani, a közigazgatási szféra kivételével, ha állampolgára más állampolgársággal is rendelkezik.

A bírói hivatás az igazságügyön keresztül a közigazgatáshoz tartozik, mégis ez a szakma nem képez kivételt, a román fél nézőpontja szerint sem, s a kettős állampolgár munkavállaló nem lesz

⁶⁸ Constituția României din 1991, art 16, alin.3, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991

⁶⁹ Legea 92/1992 pentru organizarea judecătorească, art.46, lit.a, republicata în Monitorul Oficial al Romaniei nr. 259 din 30 septembrie 1997

⁷⁰ Constituția României, art 16, alin.3, publicat în Monitorul Oficial al României, nr. 767 din 31 octombrie 2003

⁷¹ Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, art. 14 alin. 2, lit.a; publicat în Monitorul Oficial 826 din 13 septembrie 2005

⁷² CSM Nota Direcției resurse umane și organizare nr.17869/1154/2011 privind solicitarea doamnei CODREANU MELINDA, judecător la Judecătoria Sfântu Gheorghe.

megkülönböztetve emiatt, mivel ez alkotmányellenes lenne, s az állampolgárok egyenlőségét sértene.

Az egyszerűsített honosítás intézménye ebben az esetben is főleg igazságtételt hivatott szolgálni, azzal szemben, hogy az érintett személyek elődeitől akaratuk ellenére emelték el, s ennek visszaszerzése fontos a magyar nemzetiségű személyek számára, mivel kultúrájuk alapja.

IV. A JOGVISZONY KÖVETKEZMÉNYEI

A kettős állampolgárság intézménye nemzetközi jogi egyezmények törekvései által úgy lett megalkotva, hogy az semmiféle hátránnyal ne járjon, sem a természetes személynek, sem az államok részére melyeknek állampolgára. De mégis számolni kell azzal, hogy a jogalkotó akaratára ellenére születnek váratlan helyzetek, melyeknek megoldása nehézkés, s a jog által felkínált kompromisszum nehezen érhető el.

Az egyik ilyen helyzetnek az alapja az új polgári törvénykönyv nemzetközi viszonyok rendezésének fejezetével kapcsolatos. Amint már említettem, az állampolgársági jogviszony, nemcsak közjogi következményekkel jár, hanem ennek hatásai több jogágra is kiterjednek. Ugyanígy van ez a polgári jogokkal is. Az egyik cikk⁷³, kimondja, hogy minden személy a nemzeti törvényei által nyer feljogosultságot vagy megtiltást, bizonyos jogok élvezésére. De mi történik akkor, ha az egyik állam törvénykezése sokkal engedékenyebb? A feljogosult személy melyik állam törvényeit kell tiszteletben tartsa? Egyik konkrét példa erre a személyautó jogosítvány megszerzésének a korhatára. Romániában ez 18 év a felnőttkor korhatára, de vannak, államok ahol ez különbözik, például Magyarország vagy az Egyesült Királyság, ahol ez 17 évre van korlátozva. Ebben az esetben a nemzetközi jog megoldása szerint azt az országot kell figyelembe venni, s annak a törvényei alkalmazandóak amelyhez szorosabb szálak fűzik az illetőt.⁷⁴ Másszóval egy területen csak egy állampolgársággal lehet kiváltani a jogosítványt, s ezen terület törvényei szerint kell tiszteletben tartani az ezzel járó kötelezettségeket és jogokat.

⁷³ Noul Cod Civil, art. 2573 ; republicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 505 din 15 iulie 2011

⁷⁴ Noul Cod Civil, art.2568; republicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 505 din 15 iulie 2011

Ukrajnában megbüntetnék azt aki egy más állampolgárságot is magáénak tud az ukrán mellett. Ez az ott élő román kisebbséget is érintené. Ebben az esetben ha létezik is a Nottenbohn szabályi genuine link, ha az állam azon a véleményen van, hogy mindeképp szükséges az állandó lakhely megléte, s csak ez teszi az állampolgárság megszerzéséhez feljogosultra, akkor az illetékes személy a meglévő állampolgárságát elveszítheti, sőt ki is lehet toloncolni. Ennek a megoldásnak az a visszautóje, hogy itt csak szabálysértésről lehet szó mivel ez a személy nem követ el semmi olyan tettet, ami a büntetőjoggal szembeütközne. Ugyanakkor ha valakit csak egyszer lehet megbüntetni egy bizonyos kihágásért, s ezért az aki egyszer kifizetné a büntetést attól fogva semmi sem állítaná meg, hogy szabadon élvezhesse kettős állampolgárságát. Tehát ez a megoldás elvetendő, más módszerekkel kell megakadályozni a kettős állampolgárság megszerzését, abban az esetben ha ez az államhatalom nem változtat politikáján.

Végezetül azt a következtetést vonom le, hogy jelen pillanatban ezen jogi intézmény átalakuláson megy keresztül, s európai szinten egyre tökéletesedik. Ez nem azt jelenti, hogy egyesülni fog, csupán a meglévő tanok egyre jobban elérik gyakorlati szolgáltatásukat.

Erre három alátámasztás⁷⁵ is létezik a szakirodalomban, mely kimondja, hogy a toleranciára és a kompromisszumra szükség van, s csak ezeken keresztül érhető el a jog helyes alkalmazása.

Ez első érv szerint nincs jelentősége a többes állampolgárságnak. Ha egy családon belül több állampolgársággal rendelkeznek, a családi kötődés ugyanolyan marad, s az állampolgárságnak semmi jelentősége nem lesz.

A második érv szerint a kettős állampolgárságot nem lehet megakadályozni, főleg a mai globalizáció irányába haladó társadalomban. Ez annak tudható, hogy a lakosság mozgása ma már felgyorsult, főleg a munkaerőpiac miatt, s ezért nagyobb népcsoportok települnek egyik államból a másikba.

A harmadik érv szerint, egyre inkább több olyan rendelkezés van, ami a kettős állampolgárság intézményének a helyes és egyszerűbb alkalmazását célozza meg mint ami a tiltását.

⁷⁵ Dr.Tóth Judith:*Miért nem lehet ha szabad?A többes állampolgárság a nemzetközi és az európai közösségi jog felől*,Beszélő,2003 október.

Felhasznált irodalom:

I.SZAKKÖNYVEK ÉS TUDOMÁNYOS ÉRTEKEZÉSEK

1. Barbu B. Berceanu: *Cetățenia* Ed.All Beck,1999
2. Dr.Csapó I.József: *Autonómiák és autonómiatörekvések*, 2003,
3. Fábian Gyula, Ötvös Patricia: *Kissebbségi jog*, I.kötet, KOMP-PRESS kiadó, Kolozsvár, 2003
4. Gaius: *Institutiunile*, Ed.Academiei. Rep.Soc.Rom., 1982,
5. Ion Deleanu: *Inst.și proc. constituționale*, Ed.C.H.Beck, București, 2006
6. *Magyar Nagylexikon*, Akadémiai kiadó, Budapest, 1993
7. *Révai Nagy lexikona*, I.kötet, Budapest, 1911
8. Rousseau: *Társadalmi Szerződés*, Phönix-Oravetz kiadás, Budapest, 1947
9. V.Hanga, M.D.Bocșan : *Curs de drept privat roman*, Universul juridic, București, 2006

II.TUDOMÁNYOS CIKKEK ÉS FOLYÓIRATOK

1. Andrassy György: *A kultura és az Európai Unió*. JURA 2005/2 Pécs
2. Dr.Gaudi-Nagy Tamás: *A kettős állampolgárság jogi háttere*, 2004 www.kettosallampolgarsag.hu
3. Dr.Tóth Judith: *Miért nem lehet, ha szabad? A többes állampolgárság a nemzetközi és az európai*
4. Gheorghe Iancu: *Statutul juridic al apatridului și apatridia*, Studii juridice, Ed.All Beck, 2003
5. Jakab András: *A külföldön élő magyar állampolgárok választójoga egyenlőségének kérdése a választási törvény koncepciójában*, Pázmány Law Working Papers 2011/38
6. Kun Diána: *Az Európai Unió és az állampolgárság*, BGF elektronikus könyvtár, 2004, Budapest
7. *Lisszaboni szerződés a gyakorlatban*-BRUXINFO Európai Elemző Iroda, 2008, Budapest
8. Prof.Dr.Herbert Küpper: *A távolsági honosítással járó nemzetközi jogi kérdések*, JURA 2010/2 közösségi jog felől, Beszélő, 2003 október.
9. Ștefan Deaconu: *Cetățenia în dreptul românesc*, Studii juridice, Ed.All Beck, 2003
10. Szalayné Sándor Erzsébet: *Egyenlő Bánásmód elve és általános diszkriminációtilalom*, ppt

III. TÖRVÉNYHOZÁS

Nemzetközi egyezmények

1. A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 1966.december.16
2. Amerikai Emberi Jogi Egyezmény 1978. július 18
3. Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata 1948.december.10
4. Bancroft Treaties
5. Európai egyezmény az állampolgárságról 1997. november 6
7. Lisszaboni Szerződés az Európai Unióról 2007.december.13
6. Szerződés az Európai Unióról 1992. február 7

Nemzeti jogszabályok

A. Románia

1. Constituția României din 1991, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991
2. Constituția României din 2003, publicat în Monitorul Oficial al României, nr.767 din 31 octombrie 2003
3. Noul Codul Civil, republicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 505 din 15 iulie 2011
4. Codul Civil român din 1864
5. Legea Cetățeniei Române nr.33/1939, publicat în Monitorul Oficial nr.16 din 19 ianuarie 1939
6. Decretul nr.3 din 24 ianuarie 1954, apărut în Buletinul Oficial Nr. 8 din 30/01/1954
7. Legea nr.24 din 17 decembrie 1971 privind cetățenia, apărut în Monitorul Oficial nr.157 din 17/12/1971
8. Decretul 137/1990 privind unele dispozitii referitoare la cetățenia română, publicat în Monitorul Oficial 75 din 21 mai 1990
9. Legea Cetățeniei Române nr.21/1991, republicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 576 din 13 august 2010
10. Legea nr.299 din 2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni, publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 792 din 21/11/2007
11. Legea pentru alegerea administrației locale nr.67/2004, republicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 333 din 17.mai.2007
12. Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, publicat în Monitorul Oficial 826 din 13 septembrie 2005
13. Legea 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicata în Monitorul Oficial al României nr. 259 din 30 septembrie 1997
14. Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, publicata in Monitorul Oficial nr. 204 din 23 aprilie 2001
15. Legea Cetățeniei Române.28/1924

B.Magyarország

1. Magyarország alaptörvénye, 2011.április.11, Magyar Közlöny 2011. évi 43szám.
2. 1949-as XX. törvény, a Magyar Köztársaság alkotmánya kihirdetve 1949. VIII. 20.
3. 2011.évi CCIII. törvény az országgyűlési képviselők választásáról, Magyar Közlöny 2011.évi 165.szám
4. 1993. évi LV. a magyar állampolgárságról szóló törvény, kihirdetve 1993. VI. 15
5. 2010.évi XLIV.törvény A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosításáról, Magyar Közlöny 2010. évi 89. szám
6. 1879. évi L. törvény a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről
7. 1921. XXXIII. törvény a Trianonban kötött békeszerződésről
8. 1886. évi IV. Törvénycikk a tömegesen visszatelepülők honosításáról

C.Spanyolország

1. Spanyolország alkotmánya, kihirdetve 1978.december.27

IV. HATÁROZATOK

A. Európai Bíróság

- 1.C-33/74. sz. ügyben
- 2.C-184/99.sz. ügyben

B.Nemzetközi Bíróság

1. LIECHTENSTEIN c. GUATEMALA (1951-1955) Nottebohm-ügy.

C. Emberi Jogok Európai Bírósága

1. Tanase és Chirtoaca vs. Moldova, 2008
2. Ciubotaru vs Moldova, 2010

V.A könyvészet egy részét tartalmazó HIVATALOS HONLAPOK

www.kettosallampolgarsag.hu
www.hungary.usembassy.gov
www.1000ev.hu
www.csm1909.ro
www.europa.eu
www.law.pte.hu
www.monitoruloficial.ro
www.icj-cij.org
www.echr.coe.int
www.curia.europa.eu/